

**การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ**
DEVELOPMENT OF ECONOMICS PROBLEM SOLVING ABILITIES
OF THE SEVENTH GRADE STUDENTS BY YONISOMANASIKARA
LEARNING APPROACH

นิตยา ลิ้มเล็ก /NITTAYA LIMLEK¹

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย/JITTIRAT SAENGLOETUTHAI²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนวัดโพธิ์ จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ 2) แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการหลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการโดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ : การคิดแก้ปัญหา เศรษฐศาสตร์ การเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

¹ นักศึกษาลำดับชั้นครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare the seventh grade students' abilities in economics problem solving before and after being taught by Yonisomanasikara learning approach and 2) study students' opinions towards the teaching by Yonisomanasikara learning approach. The research sample consisted of 30 seventh grade students in the first semester of the academic year 2012 at Watpho School in Nakhon Pathom Province derived by cluster random sampling. The research instruments consisted of 1) the Yonisomanasikara lesson plans, 2) a problem solving test and 3) a questionnaire of students' opinions towards the appropriateness of teaching by Yonisomanasikara learning approach. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation and t-test.

The findings of this research showed:

1) The abilities of the seventh grade students in solving problems of economics after being taught by Yonisomanasikara learning approach were higher than that of before with statistical significance at .05 level.

2) The seventh grade students' opinions towards the appropriateness of teaching by Yonisomanasikara learning approach was at the highest level of appropriateness.

Keywords: problem solving ability, economics, Yonisomanasikara learning approach

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันอยู่ในยุคแห่งความเจริญก้าวหน้า สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บุคคลจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดพิจารณาสภาพการณ์ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่แวดล้อมอย่างละเอียดรอบคอบ จึงจะสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข การคิดจึงมีอิทธิพลต่อชีวิตและสังคมมนุษย์ เพราะสิ่งทั้งปวงที่เป็นอยู่เป็นผลจากการคิด จึงกล่าวได้ว่า มนุษย์เราอยู่ในโลกแห่งการคิด ถ้าเราเปลี่ยนการคิดได้ชีวิตเราก็เปลี่ยนไป (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2549: 9) จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวถึงสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนข้อ 3 คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้

มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 6) ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันลดน้อยลงหรือไม่เกิดปัญหานั้นขึ้น การคิดแก้ปัญหา จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของการพัฒนาเด็กไทยและเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษา

ในวงการการศึกษาของไทยได้หันมาสนใจประเด็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างมีระบบ วิธีการสอนให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนฝึกฝนให้เกิดความคิดจนสามารถเผชิญปัญหาได้ วิธีนั้นคือการนำหลักการสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการคิดทำให้เกิดปัญญา และมองเห็นทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ปัญญาที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาเริ่มจากสัมมาทิฐิก็คือ ความเห็นชอบ ซึ่งเป็นปัญญาในขั้นของความเชื่อ ความเข้าใจที่เป็นไปตามเหตุปัจจัยซึ่งเป็นความเชื่อพื้นฐานที่จะมีการพัฒนาต่อไป โดยต้องคิดค้นสืบสาวหาสาเหตุของปัจจัย และต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับเหตุและปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิที่ทำให้เกิดความเห็นชอบ ความรู้แจ้งนี้พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มีศรัทธาควบคู่ไปด้วย กล่าวคือการพัฒนาทางปัญญานี้ต้องอาศัยปัจจัย 2 ประการ คือ 1) ปัจจัยภายนอก หรือเรียกว่า ปรโตโมหะ หมายถึง เสี่ยงจากผู้อื่น เช่น คำบอกเล่า ข่าวสาร คำอธิบาย การแนะนำ การถ่ายทอด การสั่งสอน การได้เรียนรู้จากผู้อื่น (พระพรหมคุณาภรณ์ [ประยุทธ์ ปยุตฺโต], 2551: 20-21) ในการจัดการเรียนการสอนจึงหมายถึงการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน บรรยากาศในการเรียนรู้ รวมถึงการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีของครู เช่น ความมีคุณธรรม มีความรู้ มีบุคลิกภาพดี น่าเคารพนับถือ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดสิ่งที่เรียกว่า ศรัทธา จะได้ทำตามแบบอย่างที่ดี ศรัทธาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาปัญญา 2) ปัจจัยภายใน คือโยนิโสมนสิการ หมายถึงการทำในใจโดยแยบคาย เป็นการพิจารณาสืบค้นถึงต้นตอ การรู้จักคิดพิจารณาด้วยอุบาย การคิดอย่างมีระบบ การคิดแยกแยะดูสภาพสภาวะของสิ่งนั้นโดยไม่นำความรู้สึกของตนเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการคิดที่ลึกซึ้งมีขั้นตอน มีลักษณะเป็นการคิดที่ถูกวิธีตรงกับความเป็นจริง คิดมีระเบียบหรือคิดอย่างมีขั้นตอนต่อเนื่อง คิดมีเหตุผลและคิดเร้ากุศลเป็นการคิดที่มีเป้าหมายไปในทางที่ดี วิธีคิดโดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ซึ่งมี 10 วิธี ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ วิธีคิดแบบสามัญญลักษณะ วิธีคิดแบบอริยสังข์หรือคิดแบบแก้ปัญหา วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม วิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรมหรือวิธีคิดในทางบวก วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในปัจจุบัน และวิธีคิดแบบวิภาษวาท (พระพรหมคุณาภรณ์ [ประยุทธ์ ปยุตฺโต], 2551: 29-39) วิธีคิดทั้ง 10 วิธีนี้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดพิจารณา วิเคราะห์แยกแยะเรื่องราวพิจารณาข้อมูลจำแนก เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ประเมินค่าโดยใช้เหตุผลคิดพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบต่อเนื้อเป็นลำดับตามเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมที่สุดได้

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบแรกของโรงเรียนวัดโพธิ์ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2551-2553 (2551: 19-21) ในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ได้ระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ได้ระดับปรับปรุง โรงเรียนจึงได้ประชุมบุคลากรเพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุ ทำให้ทราบว่านักเรียนมีจุดด้อยที่ต้องพัฒนา ได้แก่ ทักษะทางด้านการอ่านและการเขียน การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา จึงได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาจุดด้อยจนทำให้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 ในมาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5 ได้ระดับดีทั้งสองมาตรฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2552: 30-31) เพื่อเป็นการรักษาระดับคุณภาพไม่ให้ลดลงและยังพัฒนาให้มาตรฐานนี้มีระดับการประเมินที่สูงขึ้น ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 3 ซึ่งสอดคล้องกับผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่ได้ติดตามวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554 (โรงเรียนวัดโพธิ์, 2555: 23) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระเศรษฐศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้คือเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำหลักโยนิโสมนสิการมาจัดการเรียนรู้ในสาระเศรษฐศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เพราะเป็นวิธีที่ฝึกการมองเห็นปัญหา รู้จักถาม พิจารณาค้นหาเหตุผล แสวงหาความรู้ เพื่อเชื่อมความคิดนำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อหาทางแก้ปัญหาที่อยู่บนหลักของเหตุและผลที่มาประกอบการตัดสินใจเลือกทางออกที่ดีที่สุดในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

ตัวแปรตาม คือ 1) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ 2) ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

ระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง ระยะเวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวม 12 ชั่วโมง

รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ซึ่งผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน-หลังจัดการเรียนรู้ (One-Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2547: 144) มีลักษณะการทดลองดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้	ทดลอง	ทดสอบหลังจัดการเรียนรู้
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T_1 แทน การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test)

T_2 แทน การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test)

X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แผนจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ
2. แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. แผนจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อวิเคราะห์หลักสูตร เลือกเนื้อหาและกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหา

1.2 ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

1.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในแต่ละชั่วโมงเรียน จากคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเลือกแนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ในแต่ละเรื่อง สร้างแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ จำนวน 6 แผน รวมเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง

1.4 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.5 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอนและด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อนำมาปรับปรุง และนำไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

1.6 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบด้านความเหมาะสมของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จากนั้นนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้จริง

2. แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถคิดแก้ปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ได้แก่ ความสามารถในการระบุปัญหา การบอกสาเหตุปัญหา การเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา การวิเคราะห์และเลือกทางแก้ปัญหา การประเมินผลการแก้ปัญหา

2.2 สร้างแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยสร้างเป็นแบบอัตนัย มีสถานการณ์ 6 สถานการณ์ ข้อคำถามสถานการณ์ละ 5 ข้อ รวมข้อคำถาม จำนวน 30 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องทางภาษา และเนื้อหาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.4 เสนอแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

2.5 นำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.6 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายสถานการณ์ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.26-0.34 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27-0.53 คัดเลือกแบบทดสอบตามเกณฑ์ที่ใช้จริง 4 สถานการณ์ จำนวน 20 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ จำนวน 4 สถานการณ์ จำนวน 20 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Formula 20 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 198) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ เท่ากับ 0.72

2.8 นำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ไปใช้จริง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

3.1 ศึกษาเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารการวัดและประเมินผล

3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ จำนวน 14 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามความคิดเห็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

3.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องทางภาษา และเนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

3.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนวัดโพธิ์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน

3.6 นำผลจากแบบสอบถามความคิดเห็นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3.7 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ดำเนินการให้นักเรียนทำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ เพื่อวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญและการหาคุณภาพของเครื่องมือแล้ว บันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนจัดการเรียนรู้ (Pre-test)

2. ทดลองสอนกับนักเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการที่ได้สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยทดลองสอนด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการทดลอง คือ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ รวม 12 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ ฉบับเดียวกัน กับแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ก่อนจัดการเรียนรู้ มาทดสอบเพื่อวัด ความสามารถในการแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์หลังจัดการเรียนรู้ (Post-test)

4. นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ หลักโยนิโสมนสิการ มาสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังเรียน

5. ตรวจสอบผลจากแบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ และนำผล ที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เศรษฐศาสตร์ก่อน จัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ หลักโยนิโสมนสิการ ใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) หาค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ หลักโยนิโสมนสิการ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ของ คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1986: 182) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 แสดงว่า เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 แสดงว่า เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 แสดงว่า เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 แสดงว่า เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 แสดงว่า เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

(n=30)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t	Sig
ก่อนจัดการเรียนรู้	40	18.33	5.71	10.47	.80	13.03*	.00
หลังจัดการเรียนรู้	40	28.80	5.69				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

(n=30)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้				
1. ครูจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทำให้นักเรียนสนุกสนานและอยากเรียนรู้	4.77	0.43	เห็นด้วยมากที่สุด	3
2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.87	0.35	เห็นด้วยมากที่สุด	1
3. ครูมีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใสทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิด กล้าขอคำปรึกษา แนะนำ	4.67	0.55	เห็นด้วยมากที่สุด	4
4. ครูใช้กิริยา วาจาที่สุภาพเหมาะสมกับนักเรียน	4.83	0.38	เห็นด้วยมากที่สุด	2
รวม	4.78	0.29	เห็นด้วยมากที่สุด	1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. นักเรียนมีโอกาสฝึกการคิดและพิจารณาในการระบุปัญหา	4.77	0.43	เห็นด้วยมากที่สุด	2
2. นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการหาสาเหตุของปัญหา	4.77	0.43	เห็นด้วยมากที่สุด	2
3. นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย	4.63	0.56	เห็นด้วยมากที่สุด	3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ (ต่อ)

(n=30)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
4. นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการสรุปและประเมินทางเลือกของการแก้ปัญหา	4.80	0.41	เห็นด้วยมากที่สุด	1
5. นักเรียนฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน	4.57	0.57	เห็นด้วยมากที่สุด	4
รวม	4.71	0.36	เห็นด้วยมากที่สุด	2
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
10. นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล	4.33	0.61	เห็นด้วยมาก	4
11. นักเรียนสามารถคิดถึงข้อดี ข้อเสีย ก่อนตัดสินใจกระทำสิ่งใด	4.77	0.50	เห็นด้วยมากที่สุด	1
12. นักเรียนได้แนวทางการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจใหม่ๆ จากเพื่อน	4.53	0.63	เห็นด้วยมากที่สุด	3
13. นักเรียนเห็นคุณค่าและผลดีของการคิดแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เหมาะสม	4.73	0.52	เห็นด้วยมากที่สุด	2
14. นักเรียนสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.73	0.52	เห็นด้วยมากที่สุด	2
รวม	4.62	0.44	เห็นด้วยมากที่สุด	3
โดยภาพรวม	4.70	0.34	เห็นด้วยมากที่สุด	-

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการโดยภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.87$) ลำดับที่ 2 ครูใช้กริยาวาจาที่สุภาพเหมาะสมกับนักเรียน ($\bar{x} = 4.83$) ลำดับที่ 3 ครูจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทำให้นักเรียนสนุกสนานและอยากเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.77$) และลำดับสุดท้าย ครูมีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิด กล้าขอคำปรึกษา แนะนำ ($\bar{x} = 4.67$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการสรุปและประเมินทางเลือกของการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 4.80$) ลำดับที่ 2 นักเรียนมีโอกาสฝึกการคิดและพิจารณาในการระบุปัญหา ($\bar{x} = 4.77$) และนักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการหาสาเหตุของปัญหา ($\bar{x} = 4.77$) ลำดับที่ 3 นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.63$) และลำดับสุดท้าย นักเรียนฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ($\bar{x} = 4.57$) และลำดับสุดท้าย ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 นักเรียนสามารถคิดถึงข้อดี ข้อเสียก่อนตัดสินใจกระทำสิ่งใด ($\bar{x} = 4.77$) ลำดับที่ 2 นักเรียนเห็นคุณค่าและผลดีของการคิดแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เหมาะสม ($\bar{x} = 4.73$) และนักเรียนสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 4.73$) ลำดับที่ 3 นักเรียนได้แนวทางการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจใหม่ ๆ จากเพื่อน ($\bar{x} = 4.53$) และลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล ($\bar{x} = 4.33$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการหลังจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการมุ่งเน้นให้นักเรียนมีโอกาสในการแสดงออกโดยการฝึกคิด ฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธี

ในการคิดอย่างมีระบบระเบียบ คิดตามแนวทางแห่งปัญญา รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายตามสภาพที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง เกิดความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ ตัดสินใจและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสมได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวความคิดการสร้างศรัทธาและหลักโยนิโสมนสิการมาใช้ โดยให้นักเรียนสืบสาวหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรม การบริโภค และปัญหาสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคม ด้วยการแสวงหาความรู้มาประกอบการพิจารณาอย่างมีเหตุผล ฝึกให้นักเรียนรู้จักแยกแยะองค์ประกอบหลักของลักษณะเศรษฐกิจของประเทศไทยที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม ให้นักเรียนมองเห็นปัญหาของความต้องการของมนุษย์ การตอบสนองของความต้องการ ความไม่พอเพียงโดยสาเหตุ กำหนดเป้าหมายและวิธีการแก้ปัญหาและทำให้ปัญหานั้นหมดไป ฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์ด้านดีและไม่ดีของปัญหา เปรียบเทียบกำหนดทางเลือกและทางออกที่ดีที่สุดเพื่อกำจัดปัญหาในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าหาทางออกไม่ได้จะต้องหาทางออกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้ต่อไป โดยนำเรื่องราวและสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาเศรษฐศาสตร์ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนได้ฝึกคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ สอดคล้องกับแนวคิดของสุมน อมรวิวัฒน์ (2530: 60) ได้กล่าวว่าการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเป็นกระบวนการฝึกการคิดวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งซึ่งเป็นเหตุเป็นผล มีขั้นตอนเป็นระบบทำให้เกิดปัญญาที่จะช่วยให้นักเรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของจิวรรณ พงศ์สุวรรณสิน (2542: 33-36) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยแสดงว่าหลังการใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ กลุ่มทดลองมีคะแนนการตัดสินใจแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนใช้ชุดฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มีคะแนนการตัดสินใจแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้ใช้ชุดฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของอุจิวรรณ นินทอง (2550: 51-62) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดแก้ปัญหาก่อนและหลังการฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการและนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาหลังการทดลองมีคะแนนการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนการทดลองและมีคะแนนการคิดแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของแสนสุข มิตรยง (2551: 139-140) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการสอนแบบโยนิโสมนสิการที่มีต่อการพัฒนาการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการคิดที่ดีขึ้น

2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ

จากผลการวิจัยแสดงว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักเรียนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดเช่นกัน เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และลำดับสุดท้าย ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังมีรายละเอียดดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูใช้ภาษาที่สุภาพเหมาะสมกับนักเรียน ครูจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทำให้นักเรียนสนุกสนานและอยากเรียนรู้ ครูมีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิด กล้าขอคำปรึกษา แนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับสุมน อมรวิวัฒน์ (2530: 65-66) กล่าวว่าครูเป็นกัลยาณมิตรจึงเป็นผู้สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น เมื่อมีศรัทธาแล้วต้องสร้างแรงจูงใจและสิ่งแวดล้อมให้ศิษย์เกิดความสนใจใคร่ศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จ และสอดคล้องกับโรเจอร์ส (Rogers, 1904 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2545: 70) ที่กล่าวว่ามนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสถานการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียนที่ผ่อนคลายจึงเอื้อต่อการเรียนรู้

ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการสรุปและประเมินทางเลือกของการแก้ปัญหา มีโอกาสฝึกการคิดและพิจารณาในการระบุปัญหา และนักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการหาสาเหตุของปัญหา มีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูได้ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคลและแบบแบ่งกลุ่ม นักเรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและตัดสินใจด้วยตนเอง และยังมีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติงานแบบกลุ่มโดยผ่านกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับรุ่ง แก้วแดง (2543: 29) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ ภาคภูมิใจในตนเอง มีความกล้าที่จะแสดงออกสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลำดับที่ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสามารถคิดถึงข้อดี ข้อเสียก่อนตัดสินใจทำอะไร เห็นคุณค่าและผลดีของการคิดแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เหมาะสม และนักเรียนสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนได้แนวทางการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจใหม่ ๆ จากเพื่อน รู้จักคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล ในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำของตนเอง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เมื่อต้องเผชิญกับปัญหานั้น ๆ สอดคล้องกับเดวิด (David, 1984 อ้างถึงใน สุกัญญา ศรีสาคร, 2547: 144) ที่กล่าวว่า การค้นพบความคิดของตนเองที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและจากกลุ่ม จะมีประโยชน์ในการนำไปใช้ฝึกทักษะของตนเองในด้านการแก้ปัญหา ซึ่งวิธีการนี้สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาได้มาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐกิจศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้น ดังนั้นครูสามารถนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการไปเป็นทางเลือกในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนในเนื้อหาอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากสาระเศรษฐกิจศาสตร์

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการเป็นการสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาซึ่งสามารถพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนอย่างกว้างขวาง โดยให้นักเรียนรู้จักคิดค้นหาคำตอบอย่างมีระบบ ระเบียบแบบแผน มีขั้นตอนเป็นเหตุเป็นผลและคิดไปโน้มน้าวที่ทำให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้นำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการไปใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่สูงขึ้น

1.3 จากตารางที่ 3 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการโดยภาพรวมนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.87$) ลำดับที่ 2 ครูใช้กริยาวาจาที่สุภาพเหมาะสมกับนักเรียน ($\bar{x} = 4.83$) ลำดับที่ 3 ครูจัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทำให้นักเรียนสนุกสนานและอยากเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.77$) และลำดับสุดท้าย ครูมีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้นักเรียนมีความใกล้ชิด กล้าขอคำปรึกษา แนะนำ ($\bar{x} = 4.67$) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายประเด็น เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการสรุปและประเมินทางเลือกของการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 4.80$) ลำดับที่ 2 นักเรียนมีโอกาสฝึกการคิดและพิจารณาในการระบุปัญหา ($\bar{x} = 4.77$) และนักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณา

ในการหาสาเหตุของปัญหา ($\bar{x} = 4.77$) ลำดับที่ 3 นักเรียนมีโอกาสฝึกคิดและพิจารณาในการเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.63$) และลำดับสุดท้าย นักเรียนฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ($\bar{x} = 4.57$) และลำดับสุดท้าย ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 นักเรียนสามารถคิดถึงข้อดี ข้อเสียก่อนตัดสินใจกระทำสิ่งใด ($\bar{x} = 4.77$) ลำดับที่ 2 นักเรียนเห็นคุณค่าและผลดีของการคิดแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เหมาะสม ($\bar{x} = 4.73$) และนักเรียนสามารถนำวิธีการคิดแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 4.73$) ลำดับที่ 3 นักเรียนได้แนวทางการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจใหม่ ๆ จากเพื่อน ($\bar{x} = 4.53$) และลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับมาก นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล ($\bar{x} = 4.33$)

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการในสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 ควรนำวิธีการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการร่วมกับการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการสอนอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน แบบฝึก เป็นต้น

สรุป

การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จิรวรรณ พงศ์สุวรรณสิน. (2542). ผลการใช้ชุดฝึกการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการที่มีต่อการตัดสินใจแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดท่ากฤษณา (สุขัยประชาสรรค์) จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทีศนา เขมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2551). พุทธวิธีในการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- _____. (2551). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มติชน.
- โรงเรียนวัดโพธิ์. (2551). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2551-2553. นครปฐม: ม.ป.พ.
- _____. (2555). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554. นครปฐม: ม.ป.พ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิควัดผลการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุริยาสาสน.
- ลักษณะ สริวัฒน์. (2549). การคิด. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุกัญญา ศรีสาคร. (2547). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแก้ปัญหาอนาคต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2530). การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- แสนสุข มิตรยง. (2551). การพัฒนาการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 (วัดแก้วพิจิตร) โดยใช้การสอนแบบโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2552). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- อุไรวรรณ หินทอง. (2550). การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.